



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Propensio, quae ex consuetudine est. XXXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

Propensio ex consuetudine.

CAP XXXII.

Post propensionem naturalem perpendenda erit propensio ex consuetudine, quæ tractu temporis naturam valet immutare. Exempli gratia, Romani propensi ad imperium liberum, subjugati sunt a Cæsare, & post illa ab Augusto armorum vi, & iniqua proscriptione. Pertulit nihilominus etiam postea coniurationes plus unam, licet fuerit ab eo servatus, qui ipsum destinarat fundatorem illius formæ reip. at vero cum imperium hoc continuaretur, talis factus est iste populus, ut ne per somnium quidem de libertate amplius cogitaret, planeque propensus esset ad illam formam regiam. Quare mortuo Caligula cum Senatus constitueret imperium reducere ad remp. liberam, excluso Principatu & Cæsaribus, multitudo exclamavit, se velle Principem. Suetonius: *Postero vero die senatus seigniore in exequendis conatibus per tedium ac dissensionem diversas sentientium, & multitudine, quæ circumstabat, unum rectorem jam & nominatim exposcente.* Defunctis postea sequentibus Imperatoribus, nemo erat qui mutiret de relinquenda forma Monarchica instituta, adeò illa jam longa consuetudine quasi in naturam transierat. Hinc exoritur, quod imperium quoddam principiò non accommodatum ad genium populi, ideoq; injustum, usu fiat populo accommodatum, & justum. Qua de causa contingit, ut regimen initio tyrannicum, tempore fiat imperium justum in speciem, scilicet si consuetudine jam populus comparatus sit & propensus ad parendum illi: & secundò quod pravus finis tyranni occupantis in successoribus fiat (quibus jam convenit cum subditis) bonus, cum imperio illos regat placido, & eapropter illorum etiam commodum procuret, non suum solum. Tale fuit imperantibus Vespasiano & Tito, Nerva & Trajano, Antonino Pio, Marco Aurelio, & Alexandro Mammaea & Theodosio, Imperium sane Romanum. Licebit eorum plures recensere, quos brevitatis gratia prætereo, sub quibus imperium unius alteriusve respectu imperium justum fuit, non obstante principiò iniquo. Ex vi consuetudinis provenit, quod populi natura ob situm & solum efferi, patiantur regi se heriliter: ut de Muscovitis legimus & cognitum habemus. Unde ferre etiam potuerunt æquo animo detestandam

dam Tyrannidē Joannis Basilidæ Magni sui Ducis, crudelioris Nerone & Caligula, aut minimū haud illis inferioris crudelitate. Sed consuetudo in iis prognata est ex valore axiomatum, quæ artibus principū inserta sunt animis subditorum, & disseminata per vulgares loquēdi modos: etenim vocantur magni Barones & ministri, quod sint Chlopi, id est abjectissimi & vilissimi servi Magni Ducis. Omnia sua bona mobilia & immobilia, quæ proprie possident, non sua sed Magni Ducis esse dicunt. Quavis re proposita dicunt, Deum & Magnum Ducem id scire. *Alex. Guagnin. in descr. Muscov. cap. de consu. & marib.* Et hic communis ijs loquendimos est, voluntatem principis Dei esse. Hasce persuasiones adaugent principes illi, privantes subditos omni cognitione rerum, nec sinentes illos scientias discere, & artes nobiles, non peregrinari, unde acquirant sibi peritiam & usum rerum mundanarum. Jam dixi, quod consuetudo valeat propensum reddere populum ad regiminis formam obtrusam, & ita efficere illud regimen justum, quod initio erat injquum: sed explico me, quod consuetudo, quæ contendit ad enervandum plane animos subditorum, & quod hinc sequitur ad præparandum eos ad imperium despoticum & servile longè absit a justitia: quoniam loco reddendi subditos virtutibus exornatos, ad summum usque expleant deformi vitio, quod est animi servitus, quod vitium ut tutum reddit principem tyranicum tempore pacis ab internis motibus, ita exponit periculo externarum virium, aut principum peregrinorum, quibus propter vilitatem subditorum exercitu ex suis collecto resistere nequit, aut militia mercenariæ a se conscriptæ, qui sæpius ex canibus in lupos mutati status invadunt fidei ipsorum commissos. Ejusmodi hodie status planè est Muscovitarum, qui ubi numero in campum comparent exercitu, plerumque superantur, & in fugam conjiciuntur à Polonis, qui illis longe minori numero obviam procedunt. Etiam Tributarii fuerunt Tartarorum, & Magni Ducatus investitura ab iisdem petita est. Ita olim Persæ simili recti imperio a regibus suis, eò devenerunt, ut parum armis valerent, ipsorumque exercitus numero excedens, victus cæsusque sit ab exiguo Alexandri, cum ipsorum collato. Plato inquit *lib. 3. de legib.* mirum esse, quod cum Persarum Rex subditis abundet, utatur militibus externis. Quod ad periculum tandem ab exteris militibus mercede conductis, Caliphas Ægypti statu exutus est a militibus stipendio conductis, in auxilium sibi a Sultano Syriæ missis: & Saracones illorum dux illum invasit, sumpto Sultani nomine. *Pet. Mart. rel. 3. cap. 8.*

Et

Et post aliquod tempus successorum suorum quidam Melessala, mancipiis e Circassia & talibus locis accitis, extracto ex iis exercitu, ab iisdem mancipiis concisus est, statusque occupatus, facientibus unum ex ipsorum numero Sultanum nomine Turquemenium. *Id. Ibid.*

De Dispositione, quæ ex accidenti quodam est.

C A P. XXXIII.

Ultima causa propensionis ad novum imperium casus quidam est, qui contingit, ob quem populus aut suæ securitatis gratia, aut ob vindictam, aut res. similes, novo imperio se submittit, quemadmodum, secundum fabulam antiquam, equus se subjecit homini, ut cervum prato depelleret, ipse vero solus pasceretur. Ut tuti essent a Samnitibus Campani, se Romanis subjecerunt, formula a Livio descripta ex ore Legati ipsorum, qui in mandatis penitus habebat. *Quandoquidem, inquit, nostra tueri adversus vim atque injuriam justa vi non vultis: vestra certè defendetis. Itaque populum Campanum, urbemque Capuam, agros, delubra, Deum, divina humanaque omnia, in vestram, Patres Conscripti, populique Romani ditionem dedimus: quicquid deinde patiemur, deditur vestri passuri:* lib. 7. hist. Liv. Eandemque ob causam Genuenses se dederunt Archiepiscopo Mediolanensi Joanni Vicecomiti, ut apud Matth. Villanum est, lib. 3. cap. 86. Florentini non metu solum, sed & vindictæ cupiditate Dominum elegerunt in decennium Carolum Calabriae Ducem, filium Roberti regis Neapolios. Nam ita sanè scribit Joannes Villanus: postquam cognitum est, acceptasse illum electionem, multum ideo gavisi sunt, sperantes adventu ejus vindicatum iri se, & liberatum a vi & injuria Tyranni Castrucci. lib. 9. hist. c. 329. Tradere se in potestatem potentioris, cui spes haud est posse resisti, genus est defensionis, quatenus spontanea deditio creditur evitari spoliatio & mors. Ita Rhemifecerunt Cæsare ad se tendente. Cæs. comm. lib. 2. Ad idem quoque caput referuntur paces iniquæ, in ita vitandi majoris mali causa, enimvero eo quod offertur, defenditur alterum, quod superest. Eam ob causam Carthaginenses acceptarunt conditiones pacis, oblatas sibi a Romanis per Scipionem Majorem Proconsulem, quam adversus Gisgonem, eam dissua-